

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, féliven.
Előfizetési ár: egész évre 80 kor., félévre 40 kor.
Egyes szám ára két korona.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Lelkészszentelési beszéd.

Az 1921. évi november hó 22-én, a debreczeni Nagytemplomban tartott lelkészszentelés alkalmával mondotta: **Dr. Baltazár Dezső** püspök.

Szeretett Atyámfiak! Mikor a vak Sámson magára rántotta az ellenséges világot s a romok alá egy szép daliás kort magával együtt alátemetett, fej nélkül maradt Izrael. Amint a szentírás mondja: „ebben az időben nem volt király Izraelben, hanem ki-ki azt cselekedte, amit jónak látott”. A nemzet világa a vallás világával együtt összezavarodott. Ugyanazon ország nemzetségei keresték egymást halálra. Pusztulással akartak megépülni. A Jehova lelki tiszteletével a bálványimádás vegyülni kezdett. A világosság és sötétség keveredéséből valami esthomány szállott a lélek szemére. Még az éles látású emberekből is vakulni kezdő vezetők lettek.

Ebben az időben lakott az Efraim hegy-ségben egy Mikáh nevű gazdag ember. Korának igazi gyermeke. Ez is azt cselekedte, amit jónak látott. Nem igazította magát ahhoz, amit az atyák, ősök, patriarchák lelkük isteni ihletével hagyományba tettek; hanem két úrnak a parancsolatából, két gazdának az asztaláról is válogatott. „Mikáh-nak volt egy temploma”; tehát gazdagságából Istennek bőséges külső áldozatot hozott. Készítettetett elődot rajta az urim és thumimmal: a világosság, igazság, tökéletesség jelvényeivel úgy, amint az Isten törvénye eléje szabta. De mivel a maga elméje szerint válogatta meg azt, ami jó és mivel a világgal is jónak látta szövetségben lenni: az elődra, a papi vállkötösre odaaggatta a teráfimot: a bálványimádás jelvényeit is.

Előbb a maga fiai közül szentelt pappá egyet, hogy minden hatalom a családban maradjon. De a lelkét épen ezen a ponton támadta meg valami nyugtalanság. Érezte, hogy nagyon is világiasan sajátítja ki magának az Isten dolgait. Érezte, hogy nem elég a vallásban az, hogy az ember jónak lát valamit. Ha az Isten nem látja jónak, akkor bolondság lesz

a bölcseségből és a magunkban bizakodásból léleknek gyötrelme.

Egy ifjú lévita tévedett hozzá Juda Bethleheméből induló vándorlása közben. Ez az ifjú lévita kereste, hogy hol tehetne több hasznot Istentől nyert küldetésével az embereknek. Mikáh marasztotta: „Maradj nálam és légy nekem atyám, papom és adok neked eszten-dőnkint 10 ezüst pénzt és egy öltöző ruhát és eledelt”. És a lévita beszegődött. De megszólalt a nép is, amely épen úgy tud vágyani, szomjúhozni rossz és jó után, mint az egyes ember. És mondanak neki: „Hallgass. Tedd kezedet ajakadra és jöjj el velünk és légy nekünk atyánk és papunk. Melyik jobb, hogy egy ember házá-nak légy papja, vagy hogy egy nemzetségnek? És örvendezett ezen a papnak a szíve és a nép közé ment”.

Szeretett Atyámfiak! A haragtól, bosszútól megvilágtalanodott magyar néplélek vak Sámsona magára rántotta az ősi szokások, erkölcsök, törvények, alkotmányok oszlopos épületét. Barangoló lélek lidércfénye imbolyog a reménytelenség homályával takart romok felett. Ki-ki azt cselekedte és cselekszi, amit jónak lát és amit bír a nyers erejével. A céltudatos nemzeti lélek, amely ezeresztendőre mutat vissza és ezeresztendőkre előre valahogy magasabbra szállott, mint ahogy megérthetné a törpe kor.

Az ántudat nélküli ösztön Mikáhja ott birtokol még a látszatos magasság Efraim hegyén; félahívással, félébrenléttel tapogatja a nemzet és Isten törvényeit. Kezdi tisztelni a templomot; de az Isten nevének hangoztatása mellett pogányság faragott képeit állítja bele. Magára veszi az ősi tisztesség vallási, nemzeti elődját; de az önzés, kincssóvárgás, hatalmi szomjúság, öldöklő bosszúvágy bálványimádó jelvényeit is reáaggatja theráfimul. Csamládívá, kirekesztővé, kizárólagossá, satnya szűk-körűvé akarja tenni az óriási feladatokat is, amiket nem bír a maga erejével; a hasznot is, ami csak nagy, egyetemes erők összetételének tágas kútfejű forrásából fakad; nem pedig nádszálból, amit az ősi erők előretörése el-repszelt s el tud zárni egy kicsiny kavics.

Szeretett Atyámiai! Atyjául, papjául Mikáh titeket is hívni fog, vagy már hívott is talán. Tudjátok meg, hogy ebben a hívásban nem Isten szól. Még ha Heródesse hatalmasodott Mikáhok előtt hajlongó ezerek erősítenék is, hogy ez a hívás: „Isten szava és nem emberé”, akkor se hajoljatok. A ti mértéketek az evangéliom, amely „Istennek hatalma minden hívők idvességére”. Mindent ehhez mérjétek, hogy ezáltal is megmérítettven, könnyűeknek ne találtassatok. Halljátok, mit szól hozzátok szelíden az Idvezítő: „Fogadjatok be engemet, mert aki befogad engemet, azt fogadja be, aki engemet elbocsátott”. Halljátok, mint mennydörög felétek Pál apostol: „Ha mennyből való angyal hirdetne is nektek valamit azon kívül, amit nektek hirdettünk, legyen átok”.

Mi kálvinista magyar vallásúaknak nevezettünk. Az evangéliom lelke és a magyarság lelke egygyé forrad nálunk világosságban, szabadságban és olyan szeretetben, amely tűrésre, szenvedésre és megáldoztatásra is kész az igazságért. A mi efódunknak tisztának, ragyogónak, szentnek kell maradni a cél tökéletességében és a célért vívott harc fegyvereinek, eszközeinek lelkiségében. Így ronthatunk nagy hatalmasságokat; bármily fenyegetőleg bizonykodjanak is amellett, hogy nagy az efézuusi Diána s hogy ennek az országnak a lelke, teste, szelleme, földje a szeretet nagy Istenének és Megváltójának nevével valaki más emberi teremtményé is lehet. Nekünk egyedüli vallási értékünk Krisztus, akiben a meghalás is nyereség. Tudjuk, hogy egyedül ő általa juthatunk el az Atyához, akivel Ő egy: mert szeretet. Nekünk egyedüli földi életünk magyar hazánk, amelyen kívül számunkra nincsen hely. Vallási efódunkra nem raggatunk bálványimádó jelvényeket, sem embernek, sem fának formájában. Nemzeti efódunkra nem akasztunk idegen érdekek festett képeit. Járjuk az országot, mint ama lévita, keresvén, hogy hol tehetünk mindenkinek minél nagyobb szolgálatot.

A nagyobb szolgálat a minden embert, osztályt, szegényt és gazdagot magában egyesítő nép oldalán van; mert a személyt nem válogató Isten egyetemes családjának testvéri egysége itt kíván tőlünk magunkat, munkánkat, erőnket, egész életünket széjjelosztó, feláldozó szeretetbeli munkát. Ha Jézus az egész világ bűnét vitte fel a keresztre kiengesztelődni és az egész világot megváltani; akkor minékünk se szabad tépelődni és ingadozni, ha a Mikáh által kínált pénz, ruha és eledel, vagy a Jézus által kínált kereszt között kell választani. A keresztet kell fölvennünk; nem jelvényben, ami holt anyag, hanem lélekben, amely a Jézus példáját követő élet. Igazságért feláldozott élet.

Ezek megértése után készek vagytok-é

magatokat a lelkipásztori hivatalra esküvel kötelezni?

(A felszentelendők igenlő válasza és eskütétele után):

Szeretett Lelkipásztortársaim!

Az Úr nevére esküdtetek. Aki ehez a névhez ragaszkodik, erős városhoz, kőszálhoz támaszkodik; hatalmas és bátorságos léssen. Aki ettől a névtől elszakasztja magát, kiesik külső setétségbe, ahol ez a szó hallatszik: „Távozzatok tőlem ti átkozottak, az örök tűzre, mely az ördögnek és az ő angyalainak készítettet”. Ti áldjátok az Úr nevet, hisz néki szolgáltok; tiszta szívetekkel látjátok Őtet, ismeritek és magasztaljátok. Minekutána pedig ti papok és lévíták szent elhatározással megtisztítottatok ti magatokat, sőt példátokkal „a népet, kapukat és kőfalakat is”: felviszlek lélekben titeket, mint az igehirdetés fejedelmeit a magyar kálvinista egyház evangéliomi és nemzeti jelentőségének magas kőfalára és az esperes atyákból és belőletek „rendelek két nagy éneklő sereget”. Én pedig állok előttetek, mint „Esdrás, az írástudó”. Énekeljétek.

(Éneklés, kézzel tartott felavatás és áldás után):

Szeretett Gyülekezet! Mikáh az ó-szövetségi szentírás lelki szomjúhozója kérte a fiatal lévítát: „maradj nálam és légy nekem atyám, papom és én adok neked esztendőnként tíz ezüstpénzt, egy öltöző ruhát és eledelt”. A vallást szomjúhozó nép még nagyobb adománnyal szerezte meg lelki vezéréül a lévítát és tisztos tartásán felül erkölcsi elismerés jutalmával is alátámasztotta buzgóságát.

A lelkipásztori hivatás nehézségének, hasznosságának és méltóságának elismerése ez. Abban a régi őskori sötétségben is milyen tisztán tudtak látni az emberek és ítélni igazságosan. Még ha bálványimádó jelvények voltak is a világosság, igazság Urim és Thumim efódján; még ha öntött kép dísztelenítette is a templomot, mindezekben a sötét fátyakon keresztül is tisztán látták az isteni kegyelem tökéletességét és eme tökéletesség szolgáinak: a papoknak tisztét és eszerint adtak tisztességet nekik. Jézus ezeket a most felszentelt papokat, lévítákat jó pásztorokká kötelezte, akiknek életüket is oda kell adni ti érettetek: juhokért és a főpásztorért: Jézusért. Illendő tehát, hogy megbecsüljétek az Isten titkainak eme sáfárait; a farkasok közé elbocsátott juhokat; a saru, pálca és táskával való szegény vándorokat; a megáldoztatás emez eljegyzettjeit, akik az igazságért Krisztus sebeit vannak hivatva hordozni halandó életükben. Illő, hogy érettük a halhatatlan Istenhez imádkozzatok.

*Karod erős — szíved emelkedett:
Végellen a tér, mely munkára hív.*

MADÁCH.

Egyház

Egyházkerületünk őszi közgyűlése

szokatlanul ünnepélyes hangulatban folyt le. A megjelentek közt sajnálattal kellett nélkülözni számos ordinariusát egyházi főtisztviselőinknek. Sulyok István, Széll György, Biki Ferenc, Végh József, Bertók Béla, Böszörményi Lajos esperesek; György Endre, Fráter Barnabás, Domahidy Elemér, Csaba Adorján, Babós János e. m. gondnokok; Szabolcska Mihály tanácsbíró; Fekete Gyula, Soltesz Elemér jegyzők idegen uralom alatti területen élnek. Némethy Károly és Fekete Márton e. m. gondnokok kimentették elmaradásukat, a nagyszalontai e. m. gondnoki szék *azóta* még mindig üres, a bihari e. m. gondnok sem töltheti be tisztét, Futó Zoltán esperest csak nemrég tettük: íme bizony sok volt a közgyűlésen a helyettes. De azért szépszámmal voltak együtt a tagok.

A megnyitó imádság és főgondnoki beszéd után a gróf *Degenfeld* József 25 éves egyházkerületi főgondnoksága feletti örömét és háláját iktatta jegyzőkönyvbe a közgyűlés. Az ennek alapjául szolgáló püspöki beszédet, valamint főgondnok úr válaszát előbbi számunkban közöltük.

Mély részvétellel örököltette meg a közgyűlés a kiválóan munkás, nagyérdemű és mindenképp felett szeretettreméltó *Futó* Zoltán esperes emlékét; majd tudomásul vette, hogy *Lukács* Ödön a bihari egyházmegye gondnokává, *F. Varga* Lajos pedig zsinati rendes képviselővé választott. Az egyházmegyei funkcionáriusok helyettesítése tekintetében a közgyűlés az 1920. évi zsinati határozat mellett maradt, s annak alapján kilátásba helyezte a *nagybányai* egyházmegyéből magyar területen maradt 9 egyház ama kívánságának teljesítését, hogy a szatmári egyházmegyéhez csatoltassék. Dr. Sz. Kun Béla eskütétellel elfoglalta az egyházkerületi tanácsbírói széket, melyen — mint köszönő szavaiban elmondta — először *György* Endre, majd *Farkas* Antal volt kerületi főjegyző, ezután *Tisza* István s legutóbb *Géresi* Kálmán ültek. Az új tanácsbíró lemondásával megüresedett *világi főjegyzői* tisztre a szavazatokat 1922 február 1-ig kell beadni. Úgy tudjuk, egyedüli jelölt dr. *Tóth* Lajos egyetemi tanár, világi jegyző lesz.

A megalakulás után lelkézszentelés következett. Püspökünknek ez alkalommal mondott nagyhatású beszédét mai számunkban találja az olvasó. A lelkézszentelés szertartása után újból megnyitott közgyűlésen *Bányai* Lajos hódmezővásárhelyi gimn. vallástanár mondta el szép szavakkal a felszentelt atyafiak köszönetét s az erre adott püspöki válasz után az ezen napi közgyűlés véget ért és helyet adott a gróf *Degenfeld* Józsefet ünneplő különböző küldöttségeknek (lásd az előző számunkban található tudósítást).

Délután bírósági tárgyalások voltak, a bíróság két tanácsra oszolva intézte az ügyeket, melyek

közt bonyodalmassok is lehettek, mert az egyik tanácsban egy ügy még másnapra is maradt. Este 1/29-kor pedig gróf *Degenfeld* egyházkerületi főgondnok látta vendégül a közgyűlési tagokat és az üdvözlésben résztvevő testületek képviselőit.

A második nap délelőttjét csaknem egészen a debreczeni főiskola ügyei foglalták el. Különösen nagy érdeklődést keltett az 1922. évi költségvetés megállapítása és a tiszadadai ingatlanok jövedelmességének és állapotának kérdése. A kollégiumi igazgatótanács nevében dr. Sz. Kun Béla adott a felmerült kérdésekre kimerítő választ, melynek alapján a közgyűlés megnyugvással vette tudomásul, hogy a kollégium súlyos anyagi helyzete nem rossz gazdálkodás, hanem a nehéz idők következtése. Fűtésre 370 öl fát adott a város 32 koronájával — most is adja a 32 koronákat, de százannyi kell a fa árára. A diákok élelmezése is soha el nem gondolt összegeket kíván. Mind igaz és kétségtelen, hogy *becsületesen* kezelik a kollégiumi vagyont, ám mégis csak az a helyzet, hogy *milliókra megy a deficit* és a becsületes kezelés mellett tönkre megy a magyar reformátusság személfénye, ha a „helvétziai vallástételt követő” kegyes jöltevők nem sietnek a segítségére.

A tiszadadai egyik birtokon az épületek botrányos elhanyagoltságáról szól a jelentés. Ennek az ügynek 60 nap alatt megvizsgálására Szomjas Gusztáv elnöke alatt dr. Ujfalussy Dező és dr. Nanássy Andor tagokból álló küldöttséget alakított a közgyűlés.

A tisztviselők és nyugdíjasok megkapták mindazt a segítyt, amit az állam ad a magáéinak. Bizony ezen az úton nem is lehetne helyesen takarékoskodni.

Az egyházkerületi pénzügyi bizottság jelentése már kevesebb érdeklődést keltett, mivel hogy ott a költségvetést sikerült deficitmentessé tenni. Ellenben feltűnt, hogy az 1920. évi számadásról szóló jelentés is csak most került elő. Egyik közgyűlési tag mindjárt kemény rendszabályokat óhajtott alkalmazni a késedelmes tisztviselők ellen, de a közgyűlés egyelőre megelégedett a figyelmeztetéssel: ha még egyszer...

Délután az egyházkerületi tanügyi és népiszkolai tanügyi bizottság javaslatai, majd különböző folyóügyek nyertek elintézését, legtöbb esetben a referens javaslatának néma helyesléssel. Továbbá kiegészítették a különböző bizottságokat és elrendelték a szavazást két lelkészi tanácsbírói (*Ferenczy* Gyula és *Jánosi* Zoltán helye) tisztségre. Úgy hallottuk, hogy egyik tanácsbírónak mindenesetre *Szele* György debreczeni lelkészt választják, aki az egyházkerület adminisztrációjában kiválóan nagy érdemeket szerzett, számos bizottságban teljesített nagyértékű munkásságával.

A közgyűlés este 7 órakor ért véget, miután *Török* Imre esperes mondott köszönetet az elnökségnek a bölcs és tapintatos vezetésért.

Különfélék

A kollégium javára november 20-án *Tiszaföldváron*, 27-én *Biharnagybajomban* volt műsoros est és mulatság. Mindkét helyen meglepő szép anyagi és erkölcsi sikerrel. Délelőtt mindkét helyen lapunk felelős szerkesztője szolgált a templomban. *Tiszaföldváron* a Debreczenből odament Major Gy.—Király J.—Varga K.—Peleskey S. thk. ének-kvartettén és Mika J.—Nagy J. zene-duettén kívül Török Imre esperes elragadó beszéde emelte a hangulatot. A helybeli szereplők: Csontos Kálmán főjegyző, Buesi Emilia, Arányi György, Kiss Kálmán, dr. Szilárd Géza, Sikolya Albert és Kiss Dezső a tőlük telhető legjobbat adták. — *Biharnagybajomban* a Varga F.—Csernyi Z.—Zámbory S.—Peleskey S. ének-kvartett szerepelt több számmal és Bagdy Dániel s Kozma Pál szavaltak hatásosan. A sikeres rendezés munkájában oroszlanrészt vett Tóth Bertalan tiszaföldvári, illetőleg Kozma Zsigmond nagybajomi lelkipásztor, akik fogadják ez úton is az Alma Mater köszönetét.

A debreczeni unitáriusok nov. 27-én délelőtt istentiszteletet tartottak a Kossuth-utcai templomban, délután pedig felolvasó estélyt a városháza dísztermében. Az ünnepi szónok Józán Miklós esperes volt. Ez alkalommal alakult meg a debreczeni unitárius leányegyház.

A debreczeni evangélikus egyház megüresedett lelkészi állására a tíz pályázó közül Farkas Győzöt, Rédey Károlyt és Vietorisz Lászlót jelölték.

Lelkészmeghívás. A r. polti gyülekezet Kalmár Dániel volt debreczeni s. lelkészt, honvéd theologust hívta meg pásztorául. Jeles tehetségű, kiváló képzettségű ifjút nyert az egyetértő gyülekezet. Gratulálunk.

A kismarjai egyház megromlott tornya helyett főzadakozásból újat építtetett. A közadakozásban előjárók: Szunyogh Zoltán nagybirtokos 10,000 korona, Kismarja község 40,000 korona, kismarjai fog. szövetkezet 10,000 korona. Az új torony felavatása nov. 27-én volt istentisztelet keretében, amelyen jelen volt dr. Papp-Szász József egyházmegyei gondnok is. Ez alkalommal imádkozott Leel-Össy Árpád helybeli lelkész, predikált Lévy Mihály esperes. A kismarjai vegyeskar 2 számmal szerepelt. Leel-Össy felolvasta a régi toronygombban talált, valamint az újba elhelyezett emlékiratokat.

A debreczeni Hittanszaki Önképző Társulat november 30-án vallásos estélyt rendezett, amelyen dr. Révész Imre debreczeni lelkipásztor önképzésre serkentő és eszméltető felolvasása mellett Zámbory Sándor szénior ügyes megnyitójában, Tóth Margit bh. átértett szavalatában, Varga Ferenc—Csernyi Zoltán—Zámbory Sándor—Peleskey Sándor művészi ének-kvartettében, Peleskey Sándor megrázó hazafias szavalatában s a kántus remek énekeiben gyönyörködött a nagyszámú hallgatóság.

Mostanában Bangha jezsuita és még néhány szerzettársa nyilatkozott olyan lapok hasábjain (Egyenlőség, Világ), amelyek ellen eddig szöszékről és emelvényről a leghevesebben harcoltak. Nyilatkoztak pedig olyan szellemben, amely szellem ellen eddig erejük megfeszítésével küzdöttek. Vajjon a zsidó és szabadkőmíves liberalis lapok iránya változott-e meg? Alig képzelhető. Vagy a jezsuiták jutottak-e más, az előbbinél jobb meggyőződésre? Legkevésbé. A jezsuitizmus egész története a papizmus feltétlen uralmának, mint elrendő célnek, szolgálata a legkülönbözőbb eszközökkel: a zsarnoki hatalom támogatásától (katholikus monarcha alatt) a legszélsőbb radikálisusig (ahol protestáns az állambatalom). Ők csak taktikát változtatnak, módszert cserélnek s ha a szabad szellemű Amerikába mennek, pénzgyűjtés érdekében akár „liberálisok” is, de szívet nem cserélnek és célt nem változtatnak, csupán eszközökben változtatnak. Találón alkalmazta rájuk Csanus Menyhért spanyol püspök a 2. Tim. 3:2—5 verseket és mindennemű forgolódásaikra igen rá illik. Péld 30:20.

Pályázat.

Segédlelkészt keresek. Fizetés havi 1000 K egyháztól, 600 K államsegély, lakás, fűtés, világítás. Ezenkívül a polg. iskolai vallásitanításért külön díj. Magántanítványokat vállalhat.

Püspökladány, 1921 november 21.

Kállay Sándor,
református lelkész.

2—2

MEGJELENT

a Magyarorsz. Református Egyetemes Konvent kiadásában és a Zsinat által kötelező használatra megállapított

Új Énekeskönyv

Kapható

Papirkötésben ára 42 K
Félvászon kötésben „ 44 „
Égészvászon kötésben „ 54 „

Ezen árakból egyes példányok vételénél 10% engedmény, 50 példány és azonfeletli megrendelésnél 25% engedmény jár az egyházaknak és iskoláknak. ===== Megrendelhető:

Debreczen sz. kir. város és a Tiszántúli református Egyházkerület Könyvnyomda-vállalata tulajdonát képező

„Méliusz” könyvkereskedés

könyvkiadóhivatal, zenemű-, papir- és írószerkereskedésben
Debreczen, Ferencz József-út (Piac-u.) 26.